

dr. Marina Lukšič Hacin

Breda Čebulj Sajko: Etnologija in izseljenstvo; Slovenci po svetu kot predmet etnoloških raziskav v letih 1926–1993,

Slovensko etnološko društvo, Ljubljana 1999

Nepreglednost in nesistematičnost med izpeljanimi raziskavami in razmišljanji o slovenskem izseljenstvu – tako po geografskem kot problemskem merilu – je na Slovenskem ena osnovnih težav v različnih vedah, ki se ukvarjajo z izseljenstvom. To vrzel po svoje za etnologijo zapolnjuje knjiga Etnologija in izseljenstvo. Delo je razdeljeno na več poglavij, vendar pa je več kot polovica vsebine posvečena prav temu vprašanju. Tako avtorica Breda Čebulj Sajko ponudi pregled razprav in raziskav o slovenskih izseljencih, ki so se na Slovenskem pojavljale vse od leta 1926. Splošni pregled poleg kronološkega merila upošteva tudi analizo vsebine in problemov, ki so bili v ospredju v določenem času, in nam ponudi imena posameznikov, ki so posvečali izseljenski problematiki pozornost. Sam pregled se v nadaljevanju razširi na dejavnost Filozofske fakultete, natančneje njenih posameznih oddelkov, predvsem Oddelka za etnologijo, in na pregled seminarskih, diplomskih, magistrskih nalog in samostojnih književnih del, ki so nastala v tem času.

Poglavju, ki je bilo zastavljeno po kronološkem ključu, sledi analiza, ki postavlja v ospredje geografsko merilo, se pravi države, okolja v katera so se Slovenci priseljevali, in regionalni pregled o izseljevanju iz posameznih okolij po Sloveniji. Tako pridemo tudi do odgovora na vprašanje, s katerimi državami ali okolji priselitve so se največ ukvarjali slovenski raziskovalci. Sama analiza je notranje kronološko strukturirana in nam nekako kaže tudi »duh časa«, ki je v ospredje »slovenskega interesa« postavljal zdaj ena zdaj druga okolja. Zunanji pregled postopno preide v problemsko analizo o načinu življenja ljudi v novem okolju, seveda na način, kot so to prikazovale različne zajete razprave. Poglavje *Področja etnološkega raziskovanja načina življenja* nas tako vpelje v posamezne faze procesov prilagajanja ljudi na nova okolja na način, kot so ga raziskovalci odkrivali na terenu:

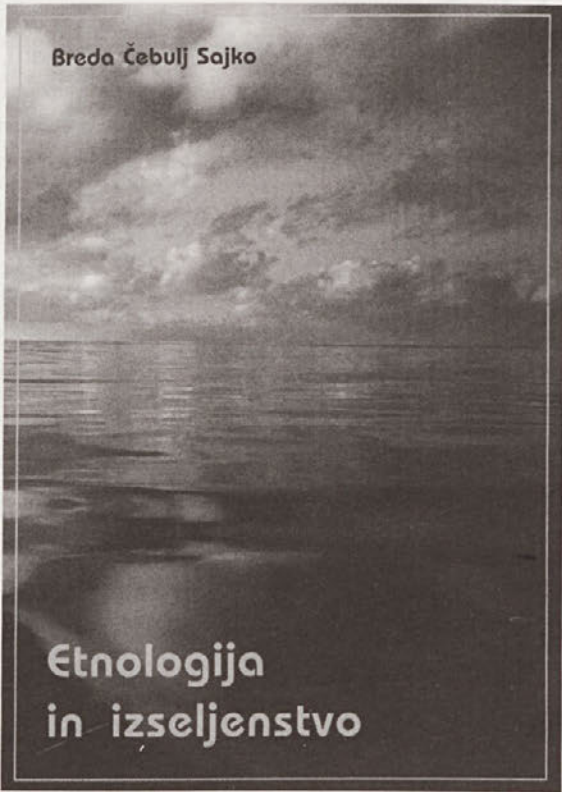
od razmer, ki so bile razlog za izselitev, in razmer, ki so v novih okoljih ljudi privlačile, do poteka selitve, prihoda v novo deželo in življenja po priselitvi, pa tudi morebiten povratek. Analiza se v zadnjem delu izteče v razmišljanja in refleksijo o uporabljenih metodah ter širše o metodoloških pristopih v etnološkem raziskovanju slovenskega izseljenstva, da se v nadaljevanju lahko poudari in problematizira avtobiografija kot metoda raziskovanja. Drugi del knjige je tako povezan z avtobiografijo. V nasprotju s prvim delom se avtorica poslovi od disciplinarne zavezanosti in poseže tudi v druge vede. V uvodnem delu tako kaže na položaj avtobiografske metode v različnih vedah doma in po svetu, hkrati pa se sprašuje, kakšna je sploh opredelitev (avto)biografije. Na zastavljena vprašanja lahko dobimo različne, tudi nasprotujoče si, odgovore, ki nam jih avtorica v svojem delu jasno predstavi. Seveda pa se celotna razprava povrne na razmere v slovenski etnologiji v povezavi z raziskovanjem slovenskega izseljenstva.

Vprašanje o avtobiografski metodi je postalo precej aktualno, hkrati pa si ta metoda postopno utira pot in se uveljavlja kot enakovredna raziskovalna metoda ne le v etnologiji, marveč tudi v nekaterih drugih družboslovnih in humanističnih vedah na Slovenskem. Tako se je avtorica dotaknila kar nekaj perečih vprašanj, ki se ob tej metodi postavljajo, in nam seveda ponuja tudi možnost, kako si

nanje lahko odgovorimo. Vendar njen odgovor ni enoznačen, saj se njena analiza povezuje z razmišljanji posameznikov, ki so se po svetu ali doma z omenjeno avtobiografsko metodo veliko ukvarjali.

Etnologija in izseljenstvo tako ni le knjiga, ki zapolnjuje vrzel v vedenju o slovenskih izseljencih in ga na pregledno sistematizira ter kaže, kako bi to področje lahko uredili tudi znotraj drugih družboslovnih in humanističnih ved, ki se ukvarjajo z izseljenstvom, temveč je tudi delo, ki opozarja na aktualna metodološka vprašanja, s katerimi se bomo, kot vse kaže, v prihodnosti srečevali ob uporabi (avto)biografije kot metode raziskovanja načina življenja ljudi, hkrati pa kaže, da se prav z uporabo te metode številne različne vede ponovno srečujejo in prepletajo.

Breda Čebulj Sajko

Etnologija
in izseljenstvo